

UAB „J.Jonyno ecofirma“

Kopijos:

Aplinkos apsaugos agentūrai

Lietuvos geologijos tarnybai

Panevėžio apskrities priešgaisrinei gelbėjimo tarnybai

**PASTABOS UAB „J.JONYNŲ ECOFIRMA“ ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
JUODYMO DURPIŲ TELKINIO NAUDOJIMO POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO
ATASKAITAI**

UAB „GJ Magma“ 2016-08-08 d. raštu Nr. 316 pateikė pastabas PAV dokumentų rengėjui UAB „J.Jonyno ecofirma“ dėl Rokiškio rajono savivaldybės Juodymo durpių telkinio naudojimo poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos. Gavę 2016-11-21 d. raštu Nr. 16-10-02/4 PAV ataskaitos rengėjo mūsų pareiktų pastabų įvertinimą ir susipažinę su UAB „J.Jonyno ecofirma“ svetainėje pateiktu galutiniu PAV ataskaitos variantu, kuris, matomai jau pateiktas vertinimui ir PAV subjektams, priversti dar kartą konstatuoti, kad PAV dokumentų rengėjas ignoravo kai kurias motyvuotas, t.y. teisės aktais arba faktinėmis aplinkybėmis pagrįstas pastabas.

1. PAV ataskaitoje ir toliau planuojamo naudoti durpių klogo kokybė pateikta ir analizuojama pagal Lietuvoje nebegaliojantį standartą. Pagal standartą LST-1957:2006 durpių susiskaidymo laipsnis (*r*) nustatomas cheminiais metodais, o taip pat natūralios drėgmės durpėse nustatomas humifikacijos laipsnis pagal von Post'ą (H). Tuo tarpu UAB „J.Jonyno ecofirma“ operuoja nebegaliojančiais Lietuvoje durpių susiskaidymo rodikliais, nustatytais procentais optiniu vizualiniu metodu po mikroskopu pagal Sovietų sąjungoje kažkada naudotą GOST 28245-1989. Tai nepalyginami duomenys. Pagal galiojantį standartą yra išskiriamos silpnai, vidutiniškai ir stipriai susiskaidžiusių durpių rūšys, o PAV ataskaitoje tėra išskirtos tiktai mažaskaidės ir gerai susiskaidžiusios durpės. Kaip žinia, Lietuvoje galiojantys standartai privalomi visiems rinkos dalyviams ir valstybės institucijoms. Todėl negali būti laikoma, kad durpių kokybė PAV ataskaitoje aprašoma tinkamai. Durpių botaninės sudėties tyrimai neatlikti, o neturint šių tyrimo rezultatų neįmanoma identifikuoti aukštapelkinės, tarpinės ar žemapelkinės sudėties durpių klogo.

2. Autoriai ir toliau durpyno sausinimo įtakos spinduliui apskaičiuoti naudoja formulę, kuri faktiškai tinka tik taškiniam šaltiniui. Norint bent apytikriai panaudoti šią formulę drenos (išorinis sausinamasis griovys tai drema, o ne taškas) atveju, būtina dreną traktuoti, kaip didelio spindulio šulinį, o šis spindulys sudarytų ¼ drenos ilgio (karjerą apjuosiančio griovio ilgis keli km). Tuo tarpu ataskaitoje drenos spindulys prilygintas 1 m. Be to, nurodoma, kad vertinimas atliktas ignoruojant infiltracinę mitybą, o tai labai iškreipia skaičiavimų rezultatus, nes žeminant vandens lygį didėja gruntinio sluoksnio infiltracinė mityba, kas ypač būdinga durpėms, pasižyminčioms geromis termoizoliacinėmis savybėmis. Krintant vandens lygiui ženkliai mažėja garavimas nuo gruntinio

vandens paviršiaus, dėl ko didesnis įsifiltravusių kritulių kiekis lieka gruntiniame sluoksnyje, t.y. realiai gaunamas mitybos padidėjimas, kuris ir turi būti įskaičiuotas vertinime. Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, pateiktas durpyno sausinimo poveikio vertinimas yra neteisingas, o kartu ir nepatikimas ir neduoda galimybės vertinti galimo poveikio masto.

3. Paanalizavus infrastruktūros objektų išdėstymo planą (14 priedas), akivaizdu, kad ignoruota viena iš svarbiausių durpynų priešgaisrinės saugos reikalavimų – *„Durpyno teritorijoje durpes galima krauti ne arčiau kaip 30 m nuo priešgaisrinio ruožo.“* Tuo tarpu didžioji dauguma durpių šūsnų planuojama supilti palei išorinį apjuosiantį durpių gavybos laukus griovį, būtent pačiame priešgaisriniame ruože.

4. Autoriai teigia, kad *„Drenažinis vanduo bus nuvedamas vakarų kryptimi nuo gavybos laukų jau egzistuojančia sausinimo sistema (9 priedas), kuria drenažinis vanduo savitaka nukreipiamas Neretos upę.“* (28 psl.). *„Kanalų ir kanalizauto upelio dugno nuolydis vakarų pietvakarių kryptimi už numatomo naudoti ploto ribos pakankamas (9 priedas; 21 paveikslas).“* (42 psl.). Nuvedamųjų griovių bendras nuolydis nuo planuojamos gamybinės aikštelės, ties kuria numatoma prijungti durpyną sausinančius griovius į esantį, iki sankirtos su Neretos upeliu yra pakankamas. Šioje dalyje nuvedamojo griovio dugnas nusileidžia nuo 88,3 iki 82,0 m NN. Bendras šių griovių ilgis apie 4 km. Tuo būdu drenažinių griovių nuolydis 1,5 m/km. Šios drenažo dalies autoriai neketina gilinti, todėl nuvedamo iš durpyno drenažinio vandens priėmėjo dugno altitudė liks 88,3 m NN. Autoriai neteisingai nurodo, kad žemiausiai pramoninis durpių klotas nusileidžia iki 86,12 m NN (14 psl.). Gręžiniuose Nr. 74-15, 85-15, 123-15 jis fiksuotas 85,4- 85,8 m NN.

Išanalizavus infrastruktūros objektų išdėstymo planą (14 priedas), kuriame parodytas sausinamųjų griovių tinklas, randame, kad pasirinktas durpyno sausinimo būdas gravitaciniu būdu, t.y. savaiminiu vandens nutekėjimu gali būti įgyvendintas labai ribotai, o kai kurioms suplanuotų gavybos laukų vietoms ir iš vis neįmanomas. Pateiksime įrodymus:

Durpyno sausinamųjų griovių nuolydis tinkamam vandens drenažui užtikrinti projektuojamas 0,6 m/km (kaip teigia autoriai už durpyno ribų vandens srovės greitis grioviuose menkas, nors nuolydis 1,5 m/km). Sausinamojo griovio ilgis iki numatyto „C“ gavybos lauko pietrytinės dalies 2,5 km. Iškasus griovį nuo jo susijungimo vietos su esančiu grioviu-priėmėju ties gamybine aikšte, sausinamojo griovio dugnas šioje vietoje pakiltų iki 89,8 m NN. Kaip teigia autoriai, priešgaisrinės saugos reikalavimams užtikrinti šiame griovyje vandens gylis turi būti 0,6 m. Tai reiškia, kad vandens lygis pasieks 90,4 m NN. Į surenkamąjį griovį turi būti suvesti bareliniai grioveliai. Jų dugnas pagal projektavimo normas turi būti 0,7 m aukščiau nei surenkamojo griovio dugnas, t.y. bus ties 90,5 m NN, arba vos 10 cm aukščiau nei vandens lygis surenkamajame griovyje. Minimalus barelinio griovelio gylis durpių gavybos pabaigoje turi būti bent 0,3 m. Kitaip durpyno paviršiaus jis jau nebesausins. Be to, esant gavybos laukui 500 m pločio, barelinio griovelio dugnas iki jo vidurio turi pakilti dar 0,15 m. Skaičiavimai rodo, kad žemiausias lygis iki kurio bus galima kasti durpes rytinėje gavybos lauko, pažymėto „C“ ženklu, dalyje bus 90,95 m NN. Topografinis durpyno planas

Uždaroji akcinė bendrovė
<<GJ Magma>>

liudija, kad šioje vietoje dabartinis pelkės paviršius vakarinėje „C“ laukelio pusėje yra apie 89,4-90,5 (vyrauja plotai apie 89,6) m NN, o rytinėje pusėje pelkės paviršius yra apie 89,7-91.1 (vyrauja plotai apie 90,6). Tai reiškia, kad pietrytinės durpyno dalies paviršius jau dabar yra žemiau galimo nusausinti lygio. Jeigu pietinėje „C“ laukelio pusėje bus iškastas 2,5 m gylio vandens surinkimo griovys, tai jo dugnas turėtų nusileisti iki 86,9-87,6 m NN, o šiaurinėje to paties laukelio pusėje, griovio, kuris skirs „B“ ir „C“ laukelius, dugnas turėtų nusileisti iki 86,8-88,9 m NN. Šios griovių dugno altitudės yra žemiau arba vos tiksliai 0,6 m aukščiau nei už 2-2,5 km vandens priėmėjo griovio dugnas, todėl vandens nutekėjimas vakarų kryptimi neįmanomas. Skaičiavimai liudija, kad šios durpyno dalies pagal pasirinktą jo drenažo variantą nusausinti neįmanoma ir durpių čia kasti nepasiseks.

Šiaurės rytinė planuojamo naudoti durpyno dalis yra pakilusi auščiau, o ir atstumas iki vandens priėmėjo yra mažesnis. Sausinamojo griovio ilgis čia būtų apie 1,9 km. Atlikus analogiškus skaičiavimus, gauname, kad nusausinti durpių klotą gavybos laukelio, pažymėto „A“ raide, rytinėje dalyje bus galima iki 91,55 m altitudės. Durpyno paviršius šioje telkinio dalyje kinta tarp 91,8 ir 94,2 m NN. Tai reiškia, kad šioje telkinio dalyje pagal pasirinktą sausinimo variantą bus galima iškasti tiksliai 0,25-0,85 m durpių sluoksnį. Tuo tarpu pramoninis durpių klotas čia viršija 6 m. Tai reiškia, kad pelkė bus sugadinta, o vertingi žemės gelmių ištekliai liks nepanaudoti.

PAV ataskaitoje parinktas durpyno įsisavinimo būdas nesudaro galimybių iškasti netgi didesnės dalies ten esančių vertingų žemės gelmių išteklių, todėl yra nepriimtinas. Jeigu negalima iškasti visų vertingų žemės išteklių, tai visi kiti PAV ataskaitos poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai vertinimo aspektai praranda bet kokią prasmę.

UAB „GJ Magma“ steigėjas, g.m.d.

Girutis Juozapavičius